

Propisi Evropske unije

DIREKTIVA EVROPSKE UNIJE O ODGOVORNOSTI ZA ŽIVOTNU SREDINU – KRITIČKI OSVRT

Direktiva o odgovornosti za životnu sredinu (The Environmental Liability Directive 2004/35/EC, dalje u tekstu ELD) naišla je na različit odziv država članica EU koje su, s dosta nedoumica, imale obavezu da je primene. O ovome se pisalo i u našem časopisu (vidi br. 3/2009). Ova direktiva, kako je u međuvremenu uočeno analizom, ima ozbiljne nedostatke.

Pri regulisanju odgovornosti, ELD uopšteno propisuje obavezu otklanjanja štete prouzrokovane životnoj sredini. Od odgovornog preduzetnika očekuje se da brzo ukloni štetu nanetu prirodnom okruženju („environmental damage“, dalje u tekstu ED). Direktiva pretpostavlja potpuno utvrđivanje

činjeničnog stanja, u kojoj je meri ugrožen habitat ili koliko je stanje vode pogoršano. Dokumentacija u ovoj fazi nastanka štete jednostavno ne postoji, a ELD na tome insistira.

ELD predviđa i kazne ako preduzetnik propusti da pravovremeno obavesti nadležne vlasti da je ED nastala ili da postoji opasnost da će se dogoditi. Međutim, test da li je preduzetnik za štetu morao znati kao brižljiv i razuman („reasonable“) čovek pati od nepreciznosti.

ELD opisuje ED na sledeći način:

- štete koje imaju veliki negativan uticaj na postizanje ili održavanje povoljnog konverzionog stanja, kao i ekološki potencijal voda
- štete koje imaju veliki negativan uticaj na ekološko, hemijsko i kvantitativno stanje voda

- štete prouzrokovane zagađenjem zemljišta zbog kojeg nastaje rizik za životnu sredinu.

Sve navedene definicije ED zasnivaju se na subjektivnom standardu. Obaveza preduzetnika da bez odlaganja obavesti vlasti o relevantnim činjenicama o ED gubi smisao ako treba primeniti prethodno navedeni test.

Preciznije rešenje usvojeno je u zakonu SAD (Comprehensive Environmental Response, Compensation and Liability Act). Zakon predviđa sledeće: svako lice koje upravlja brodom ili obalnim postrojenjem dužno je da odmah po saznanju da su ispuštene opasne materije iz broda ili postrojenja obavesti o tome nadležne vlasti. Mogućnosti preduzetnika da izbegne odgovornost u ovakvom su slučaju male. Njegova odgovornost, prema američkom zakonu, utvrđuje se shodno objektivnom kriterijumu, za razliku od ELD, koja predviđa prijavljivanje „većih ED“, što, nadalje, zahteva primenu subjektivnog kriterijuma.

ELD predviđa pravo na naknadu troškova podnetih u vezi s njenom primenom. Pod troškovima („costs“) podrazumevaju se izdaci koji su opravdano podneti za pravilnu i efikasnu primenu ove direktive. Obuhvataju i procenu ED, postojanje neposredne opasnosti i alternativne mere, uključujući administrativne, pravne i druge troškove, na primer prikupljanje

podataka, praćenje i nadzor nad radovima usmerenim ka uklanjanju štetnih posledica. No termini „opravdani“, „pravilan“, „efikasan“ daju preduzetniku mogućnost da tvrdi kako takvi troškovi ne postoje. Suprotno, američki zakon predviđa naknadu troškova ako su podneti u skladu s nacionalnim programom („The National Contingency Plan“), dok ELD ne predviđa precizna merila za pokriće troškova.

S obzirom na navedene nedostatke ELD, biće neophodno da se u nacionalnim propisima uklone njene nepreciznosti.

- Za primenu ELD treba uzeti u obzir i sledeće direktive:
- Direktiva o proceni ED (The Environmental Impact Assessment Directive)
  - The Habitats Directive
  - Direktiva o divljim pticama (The Wild Birds Directive)

Izvori

- EU Environmental Liability Directive, 2004/35/EC
- Randy M. Mott, *Defects in the EU Environmental Liability Directive: Narrow Jurisdictional Predicates Compliance, Future Enforcement*, <http://www.eco-web.com/edi/05073.html>
- The Environmental Liability Directive, <http://www.envliability.eu/pages/eld.htm>

DR ZORAN D. RADOVIĆ